

С Т А Н О В И Щ Е

От доц. д-р арх. Стела Ташева, ИИИЗк –БАН

за присъждане на образователната и научна степен доктор по научната специалност *Изкуствознание и изобразителни изкуства*, професионално направление 8.1. *Теория на изкуствата*;
Институт за изследване на изкуствата, БАН
на Надежда Янкова Джакова, с

ТЕМА НА ДИСЕРТАЦИЯТА:

СЪВРЕМЕННИ ИДЕИ И ТЕНДЕНЦИИ ЗА РАБОТА С ПУБЛИКИТЕ В ХУДОЖЕСТВЕНИТЕ МУЗЕИ. ОРИЕНТИРАНЕ КЪМ ПУБЛИКИТЕ В БЪЛГАРИЯ (ПРИМЕРЪТ НА НАЦИОНАЛНАТА ГАЛЕРИЯ)

научен ръководител проф. д-р Ирина Генова, ИИИЗк –БАН

Познавам Надежда Янкова Джакова, като динамичен и компетентен изкуствовед, докторант към изследователска група „Ново българско изкуство“ в сектор Изобразителни изкуства на ИИИЗк, БАН. Към днешна дата, тя е и завеждащ филиал Софийски арсенал – Музей за съвременно изкуство.

Надежда Янкова Джакова е предоставила за разглеждане разработка в обем от 253 с. заедно с автореферат, който пълно и коректно отразява съдържанието, както и необходимия комплект от документи (според ЗРАСБГ и според Правилника за неговото прилагане на ИИИЗк, БАН). Всички процедурни изисквания във връзка с представянето на дисертационния труд са спазени. Декларирани са четири публикации по темата на дисертацията, в издания с научно рецензиране.

Трудът на докторантката е организиран във въведение, пет глави и заключение. В уводната част е разгледана актуалността на проблематиката; поставени са рамките на изследването; дискутирани са известни изследователи; и е заявена поставената цел: а именно извличането на „препоръки за успешното изграждане на стратегия за развиване на публиките в художествените музеи и възможните ѝ приложения.“ Методиката на изследването се придържа към сравнителния и мултидисциплинарния подход. Намирам целта за особено актуална по отношение както на съвременните обществени връзки и форми на

контакти, така и в областите на оценка и опазване на културните ценности в регионален и глобален аспект. Използваните методи на проучване, както и включените от полетата на маркетинга, психологията и социологията гледни точки, хармонират с целта и контекста на проучването.

Дисертацията е убедително структурирана в пет глави обхващащи ключови аспекти на проблематиката. В първа глава са изложени основни термини и тези за историята и методологията на изследването на музейните публики. Във втора се разглежда влиянието на съвременните електронни и дигитални технологии върху достъпа, представянето и управлението на музейните колекции. Трета глава е посветена на редица институционални европейски практики, като специално внимание е отделено на музейната работа и развиването на публиките в Германия. В четвърта глава се обобщават тенденции и концепции от музеите в Северна Америка. На свой ред, в пета глава се проследява състоянието на въпроса в България, като изложението е фокусирано върху Националната галерия и филиалите ѝ, и на тяхното ориентиране към публиките. Изводите и приносите са резюмирани в заключението. В приложения са представени обширна библиография от 203 заглавия, значими статистически данни в табличен вид, обобщени резултати от две провеждани от докторантката анкети, както и илюстративен материал.

В дисертацията внимателно и подробно се анализират спецификите на понятия като „музейна публика“, „достъп“, „развиване на публиката“, „ориентиране към публиката“ и съответната „ангажираност“ на наблюдателя. Изборът на териториалния обхват на ключовите примери в изложението – Европа и Северна Америка, се оказва обоснован от сравнително най-дългото им и активно присъствие в публичното пространство; от ролята им в историческото развитие на музейната индустрия; както и от високата им популярност днес. Детайлно е проследена динамиката на еволюцията в отношенията между музейните институции с техните посетители, както и с обществеността като цяло. Именно процесите свързани с на „развиването на публиките“ остават водеща нишка в разглежданите практики от XX и XXI век.

В труда се коментират основни концепции във връзка със социализацията на музейното пространство и формите на експониране от музеоложка, изкуствоведска и архитектурна гледна точка. Силно впечатление правят статистическите данни от културния сектор в България, както и анализът на провежданите (в продължение на няколко

години), от докторантката анкети. Систематизираните нормативни положения, стратегии и приоритети осветяват актуалната ситуация на художествените музеи в България. Проследените проекти за развиване и ангажиране на публиките на Националната галерия и нейните филиали са основа и за бъдещи изкуствоведски проучвания. Сред тях са например: „Интерактивни съвременни техники и интердисциплинарни подходи в Софийски арсенал – Музей за съвременно изкуство“ и „Пространство – публика” от 2015 г., "Докосни галерията" с картини за незрящи, започнал 2016 г. и др.

Четивният, умерен авторски стил и точно оформения научен апарат са несъмнени достойнства на разработката. Научните приноси следват, а и в известна степен надхвърлят изпълнението на заложената цел. Извлечените съласно нея насоки за музейна работа в художествените музеи са постигнати в резултат от осмислянето и прецизирането на основни термини и ситуации, от изведените от добрите практики зависимости и от проведените анкети.

Поради високото качество, актуалността и пълнотата на извършената работа, основна препоръка към докторантката е публикуването на нейната дисертация в пълен вид, а и популяризацията на резултатите ѝ в научното пространство на други езици. При бъдеща монографична публикация обаче, считам за удачни превод на български и цялостно кирилизирани на статистическите данни в приложенията. Друго предложение, което си позволявам да отправя е подчертаното графично извеждане в бъдещата публикация на авторските препоръки към музейната дейност у нас (за улеснение на читателите от сферите на администрацията и образованието). Това са две бележки, които в никакъв случай не могат да се разглеждат като критични или да намаляват стойността на дисертационния труд.

Предвид гореизложеното, **давам своята положителна оценка** на направеното изследване и предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Надежда Янкова Джакова образователната и научна степен доктор по научната специалност Изкуствознание и изобразителни изкуства, професионално направление 8.1. Теория на изкуствата.